Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo iii. p[ro] d[omi]nica post Trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Visual Library

ꝫſi ꝑperā actū q̄d deꝓhendas/nec ſic iudi
ces ꝑimū/magꝭ aūt excuſa. Excuſa intē/
tionē ſi opꝰ nō potes/puta ignorantiā/pu
ta ſurreptionē. M, ſi oēm oīno diſſimula/
tionez rei certitudo recuſat:ſuade nihilo
minꝰ ipe tibi: z dicito apud temetipm̄. Ve
hemens fuit nimis tētatio: q̄d de me illa
feciſſet ſi accepiſſet in me ſilr ꝑtātē. Se
cundū ē exhibēde cōdeſcenſiōis/ dimittē/
do. ſ. iniurias et dādo ꝗ̄alia. Vñ dic: Di
mittite z dimittemi: date et dabiꝰ vobis.
Aug. Duo ſūt opa miſcdie q̄ nos liberāt
Primū ad ignoſcendū ꝑtinet.
Scdm̄ ad p̄ſtandū bñficiū
Et ſm eundē. He ſunt due ale oꝛonis q̄/
bus volat ad deū. ſi qd cōmittiꝰ ignoſcit
delinq̄nti z donat egenti. Tertiū ē docu
mentū ꝓuidende retributiōis: cū di. Meſ/
ſurā bonā z ꝯfertā z coagi. z ſupef. dabūt
in ſinū veſtrū. Eadē q̄ppe menſura q̄ mēſi
fue. remetieꝰ vobis. Aug. de ꝯcoꝛdia euā
ge. dic. Dabūt q: ꝑ illoꝝ merita q̄bꝫ dede/
runt mercedē celeſtē recipe merebunꝰ. Pri
mū itaqꝫ q̄ remunerantꝰ miſericoꝛdes dicit
menſurā. q: vnicuiqꝫ diſtribuiꝰ ſm mēſurā
meritoꝝ: z bonā. q: in bonū oīs boni. z cō
fertā. i. plenā. Plena nanqꝫ erit aīa celeſti
btitudie. ita vt nihil eiꝰ ſit vacuū a gloꝛia.
z coagitatā. i. firmā z ſecurā. z ſupefluen/
tē. i. abundantē/ q: excedit merita. Danꝰ
eīn eterna ꝓ ꝗ̄alibꝫ. Et dicit in ſinū. q: ſm
Greg. Nihil ſecuriꝰ z amabiliꝰ eo qd i ſinu
collocamꝰ Et deinde tangiꝰ eq̄tas retribu
tionis: cū dic. Eadē q̄ppe menſura zc. ſm
Aug. nō eſt intelligendū ꝙ ſi iniq̄ menſu/
ra menſi fuerimꝰ ꝙ apud deū iniq̄ mēſura
remetieꝰ nobis: ſꝫ q̄m temeritas q̄ punis
aliū eadē ipa te puniet z iuxta mēſurā cul/
pe erit menſura pene. Chryſ. At eīn dili/
gentiꝰ pctā tua examinenꝰ legē ꝑmus ipe
poſuiſti. de his ſeuerius que primus pece
cauerit iudicando. Sunt eīn he diabolice
tentationis inſidie. Nam q̄ ſeuere diſcutit
aliena: nunq̄ ꝓprioꝝ reatuū merebiꝰ veniā
Ro. ij. Inexcuſabilis es o hō oīs q̄ iudi/
cas zc. Debet ḡ hō q̄ntū pōt ſemp de aliis
meliꝰ ſentire q̄ꝫ de ſeipo: z in hoc magnuz
erit meritū. Exēplū legimꝰ. ꝙ ſanctus
frater Leo: ſocius beati Frāciſci in loco ſā
cte marie de angelis. vidit in viſione mul/
titudinē fratrū ꝓceſſionaliꝰ icedentiū. In/
ter q̄s vidit vnum a cuius oculis luciḋiſ/
ſimi radij ꝓcedebant. Et q̄rens ab vno il/
loꝝ q̄s eſſet. audiuit ꝙ erat frater Bernar
dus de q̄nta valle primꝰ ſocius bti Fran/
ciſci. q̄ ſemp de his q̄ videbat in aliis in me
lius iudicabat. Qñ eīn videbat aliq̄s ma
le indutos dicebat ſibipi. Iſti ſeruant me
lius paupᵉtatē q̄ꝫ tu frater Bernarde. Cū
ꝓo inſpiciebat diuites ꝓcioſis idutos: coꝛ/
dis ex compunctione dicebat. Foꝛſan illi
ſub veſtibꝫ delicatꝭ humilioꝛes ſunt q̄ꝫ tu
frater Bernarde. Ac ꝑ hunc modū ſemꝑ
de aliis bñ ſentiebat. His ꝓo dictis viſio
diſparuit. Ille itaqꝫ bñ obſeruabat illō. j.
Coꝛ. iiij. Nolite añ tp̄s iudicare q̄aduſ/
q̄ꝫ veniat dñs q̄ z illuminabit abſcondita
tenebraꝝ z manifeſtabit ꝯſilia coꝛdiū.
Tertius ar. Aud. zc. Magnū q̄ppe ꝑ
uilegium eſt nobis ꝯceſſum Dimit/
tite z dimittemi zc. Sed notate qd iura
dicunt. Priuilegiū mereꝰ amittere q̄ con/
ceſſa ſibi abutiꝰ ꝑtāte. C. de dignitatibꝫ. l.
Iudices. et. xj. q. iij. Priuilegiū. et. xv. q.
vj. Poſtea ꝓo Audite. Nonne libenꝰ dare
tis denariū ſi certi eſſetis ꝓ denario recipe
centū floꝛenos/ z libenꝰ dimitteretꝭ alicui
duos denarios vobis debitos: ſiq̄s alius
creditoꝛ vīr vobis dimitteret ducentos flo
renos: ꝙ ſi nolletis nōne merito ꝓuari de
beretꝭ tali ꝓuilegio: Expone z applica no/
tādo illud Mat. v. Bti miſericoꝛ. q̄m ipi
miſcdiam ꝯſequenꝰ

Sermo. iij. ꝑ dñica. iiij. poſt
Trinitatis.

EStote miſe.

zc. Vanitati ſubiecta ē creatu/
ra nō volens: ſꝫ ꝓpter eū q̄ ſub/
iecit eā in ſpe. Rom. viij. Ex hoc ptꝫ ꝙ mi
ſericoꝛdia indigemuſ q: ipa creatura. i. hō
ſubiecta ē vanitati coꝛruptiōis: nō volēs
q: oīs naturalr refugit malū: ſꝫ deꝰ ex iu/
ſticia ꝓpter pctm̄ ſubiecit eā tali vanitati: i
ſpe. ſ. finalr liberandi ab illa vanitate. Eſt
aūt notāda triplex vanitas ſiue miſeria cui
ſubiiciꝰ hō. De q̄ Bern. in ſer. Triplex ē
miſeria hūano generi ſi diligenꝰ aduerti/
mus. Nā faciles ſumꝰ ad ſeducēdū: debi/
les ad opandū: fragiles ad reſiſtendū.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Salutatio Eſtote ꝛc̃

PRimus ar. An poſſit de⁹ pure ex mi
ſericordia aliquē remunerare vl' etiā
pure ex iuſticia: Q, ſic. Tante culpe de/
bet tanta pena. Queritur ergo An de⁹ poſſit tā
tā infligere. Si nō/ ergo nō ē oīpotēs. ſi pōt/
h erit pure iuſticie. Et ſi totum remittat: h
erit pure miſcōie Itē hō pōt punire hoiez
tātū q̄tū meruit/ pt etiā totū remittere. ergo
ſi de⁹ eſt iuſtioꝛ ꝛ miſericordioꝛ hoie mul
to forti⁹ h pōt facere. Cōtra. Culpa ē to
tā culpaȝ pſeq̄. Et culpa eſt malū relinq̄re
impunitū: ſȝ in deo nō pōt eē culpa. igit.
Rn̄det Boñ. in. iiij. diſ. xlvij. q̄ de⁹ nō dr̄
ſūme iuſtus p exceſſū ſeueritatꝫ: nec ſūme
miſericoꝛs ꝓpter oīmodā remiſſionem cul
pe: ſȝ qꝛ tātū miſeretur q̄ntū eſt ꝯueniēs/ et
ſilr̄ tātuȝ punit q̄ vtiqȝ ſemp ſic facit. Cū
aūt q̄rit̄ An poſſit iſti tātā penā infligere
q̄ꝫta ſibi debet̄. Dico q̄ nō pōt. Et hoc qꝛ
miſcōie repugnat ꝛ nō pōt ſuā miſcōiam
negare. Hoc ei eſt non poſſe. Vñ hoc non
poſſe non ſonat in defectū ſȝ in nobilitatē.
Poſſet etiā dici q̄ rōne offenſe q̄ eſt in deū
infinitū: pena nō poſſit ſufficiēs taxari nec
pctōꝛ eēt capax Vñ defect⁹ ē ex pte nature
ſuſcipientꝫ/ non ex pte infligentꝫ. Ad illud
q̄ obijcit̄/ q̄ hō pōt punire ꝛc̃. Dicendū
q̄ eſt hō ad quē ſpectat miſereri: vt eſt ille
q̄ recepit iniuriā/ ꝛ iſte nō pōt oīno puni/
re q̄n excedat. Et eſt hō ad quē ſpectat pu
nire vt eſt iudex: ꝛ iſte nō pōt oīno dimit/
tere q̄n excedat Et q̄m deus gerit iſtā du
plicem pſonā ſ. eius q̄ offendit̄: ꝛ eius q̄ iu
dicat cū non poſſit excedere facit vtrunqȝ.
Hec Boñ. Pro fundamēto. Oia poſſi
bilia ſunt deo facilia. Ouidi⁹ de arte. Fa/
cile eſt oia poſſe deo. Et ariſtot. de regimi
ne pncipū. Deo nihil eſt difficile: ꝛ ſine eo
nihil ē poſſibile. Queritur ergo An poſſit ꝛc̃. dic
tū. vt ſ. Ex q̄ conclude q̄m in deo multuȝ
ſperandū eſt ꝓpter ſuā miſcōiam: ꝛ tñ mul
tū timenda eſt ei⁹ offenſa ꝓpter ſuā iuſtici
am. De pmo Ecci. ij. Null⁹ ſperauit i deo
ꝛ confuſus ē. et Ps. Sperate in eo oms
congregatio ppli. De ſcōo Apo. xiiij. Ti
mete deū qꝛ venit hoꝛa iudicij ei⁹. Audi/
te foꝛnicatoꝛes: adulteri ꝛc̃. Quid dicetis
in illo iudicio: Nunc ergo timete dei iuſticiaȝ
vt inuenire poſſitꝫ miſcōiam q̄ deū timētib⁹
ꝓmittit̄. Ps. Quō miſeret̄ pr̄ filioꝝ mi. ē

dñs ti. ſe. Per timoꝛē igit̄ diuīe iuſticie po
teritꝫ euaderꝫ vindictā infernal̄ miſeric.
Figura Jone. iij. Niniuite pctm̄ ſubuerſi/
onis euaſerunt qꝛ ad p̄dicationē ione deū
timuerunt. Spūaliter. Cōminatio ſubuer
ſionis niniue ſigt cōminationē dānationis
eterne vbi miſeri pctōꝛes oīno ſubuertent̄
cū oīb⁹ voluptatib⁹ ſuis pūabunt̄ ꝛ toꝛ
mentis ꝑpetuis ſubijcient̄. Timete igit̄ o
pctōꝛes ꝛ conuertimini ad dñm. Prouer.
xv. Per timoꝛē dñi declinat ois a malo.

SEcund⁹ art. In p̄cedentib⁹ ꝛc̃. In h
dicendū de ſcōo q̄ eſt modificatōis
rō ꝓpter quā vicȝ opoꝛtet nos inuicē eſſe
miſericoꝛdes nō iudicando: ꝛ remittendo
iniurias: ꝛ bñficia exhibendo. Et fac hoc
aſſignādo ſimilitudinē dicens. Nunq̄d pt
cecus cecū ꝛc̃. vſqȝ in finē. Vbi tria notat̄.
Primū ꝓprie emendatiōis neceſſaria rō
Scōm rōnis confirmatio
Tertiū confirmatiōis ꝯcluſio
Primū igit̄ eſt ꝛc̃. Dicebat em̄ illis ſilitu
dinē. Nunq̄d pōt cecus cecū ducere. i. ſtul
tus ſtultū dirigere. Nōne ambo in foueaȝ
. i. pditionē cadunt. ſ. pmo culpe et deinde
gehenne. q. d. Predicta facere debetꝫ vt il
luminātes v̄bo ꝛ exēplo alios gubernare
poſſitis ne ſitis ſ̄ cecis ſpeculatoꝛib⁹ ſyna
goge non eccl̄ie. Theophil⁹ Si tu alium
iudicas ꝛ tu in eiſdē peccas nōne aſſimi/
laris ceco cecū ducēti: Non ē diſcipul⁹ ſup
magiſtrū. Si igit̄ tu peccas q̄ te magiſtꝝ
ꝛ ductoꝛē putas: vbi erit q̄ a te diſciplinat̄
ꝛ ducit̄. Perfectus em̄ erit diſcipul⁹ ſi ſit ſi
cut magr̄ ei⁹. Scōo ponit̄ rōnis cōfir/
matio: cū dicit. Quid autē vides ꝛc̃. vſqȝ
ibi: non vides. Theoph. Quid vides fe/
ſtucā. i. modicū criminis i oculo fr̄is tui: tra
bem aūt q̄ eſt in oculo tuo. i. pctm̄ tuū ma
ximū nō ꝯſideras. Idē. Cōuenit h oib⁹ ꝛ
maxie doctoꝛib⁹ q̄ cū ſubditoꝝ pctā mini/
ma puniāt: ꝓpria ipunita relinquūt Chꝛyſ.
In alioꝝ delictꝫ ſeueri ꝛ amariſſimi iudi/
ces reſidem⁹: nr̄as aūt trabes oculis ꝓpriis
infixas non videm⁹. Tertiū eſt ꝯfirma
tionis concluſio: cū dicit hypocrita Eijce
prius trabem de oculo tuo: ꝛ tunc pſpi. vt
eij. fe. de o. f. t. Cirill⁹. vicȝ teipm̄ pmū mū
dum oſtendas a magnis pctīs: ꝛ ꝯñr ꝯſu
les primo minima ꝯfitenti. Sic itaqȝ fa/
cias vt exemplo poti⁹ q̄ꝫ dictis fratrē emē

des ne dicatᷓ tibi. Medice cura teipm̃. Et
illud apl'i. Qui aliũ doces: teipm̃ nõ docesᷓ
Heu heu q̃m multi ꝓpria pctã postponunt
Exemplũ in Uitaſpa. Patres antiq̃ ſe
mel in quadã congregatione de multoꝝ
fratrũ vita ꝛ reb⁹ plurimis detrahendo ꝛ
iudicãdo loquebãtur Abbas ꝓo tacebat.
Poſtea ꝓo egreſſus tollebat ſaccum ma
gnũ quẽ impleuit arena: ꝛ poſuit ſup̃ dor
ſum ſuũ: ꝛ in paruo alio ſacco miſit arenaꝫ
aliã ꝛ portauit añ ſe. Uidentes aũt frẽs i
quirebant q̃d hoc eſſet. Et rñdit di. Iſte
ſaccus q̃ multã arenã habet pctã mea ſunt
q̃m multa ſunt. Et ecce dimiſi ea poſt dor
ſum meũ: nolẽs ea videre. Sed ecce pauca
delicta p̃ris mei añ oculos meos poſui et
crucio: in ipis condẽnatis fratrẽ. Sꝫ cer
te non oportet ſic iudicare: ſed magꝭ d̃ pec
catis ꝓpꝛijs plangere. Sicut ꝑ dicit Baſi
lius. In his omnib⁹ conſiderandũ eſt q̃n
teſit difficultatꝭ alios iudicare. qꝛ oportet
vt primo ſeipos iudicent ꝛ conſpiciãt qd̃
videtᷓ grauiſſimũ oim̃: qꝛ cum oculos cun
cta videat exteriora tñ ſup̃ ſe viſu non vtitᷓ.
Ita intellectus cũ alienũ corrigit pctm̃ lẽ
tus eſt erga ꝓprioꝝ defectuũ ꝑceptionem.

Tertius ar. Aud̃. ꝛc̃. Caueat q̃unuſq̃ſ
qꝫ ne aliũ iudicet cuꝫ tñ ipe ſitᷓ eque
vel magis reus ſit. Dicunt em̃ iura. De ſi
milib⁹ ſiſe debet eſſe iudiciũ. C. ad legem
falcidiã. l. vl. Et de electᷓ. Dudũ. Audite.
Siq̃s cõmiſerit homicidia multa: ꝛ veni
at ad iudicẽ accuſans aliuꝫ de vnico furto
petens etiã rigorẽ iuſticie: nõne merito vi
tuperandus eſſet ꝛ voce ꝓpria condẽnãd⁹
Expone ꝛ applica notando illud Bernar.
Multi multa ſciunt: ꝛ ſeipos neſciũt: ali
os inſpiciunt: ꝛ ſeipos deſerunt

Sermo. iiij. pro quarta do
minica poſt Trinitatis.

Eſtote miſe.

ꝛc̃ Ipſa creatura liberabitur a
ſeruitute corruptionis in liber
tatẽ glorie filioꝝ dei Ro. viij. Hec quippe
liberatio fieri nõ põt niſi ꝑ miſc̃diaꝫ dei q̃
miſericordib⁹ datᷓ. Ipſa ꝑ creatura q̃ nunc
miſc̃diam facit ꝑ dei miſc̃diam liberabitᷓ a
triplici miſeria. ſcꝫ

Periculorum.
Dolorum/ et
Timorum

De pma. ij. Mach. j. De magnis ꝑiculis
a deo liberati magnifice gratias agimus
Hec dicunt exiſtentes in hierl'm celeſti.
De ſc̃do Eſa. xxxv. Gaudiũ ꝛ leticiã obti
nebũt ꝛ fugiet ois dolor ꝛ gemitus. De
tertio Leui. xxvj. Abſqꝫ pauore habitabi
tis in terra vr̃a. Salutatio.
Eſtote ꝛc̃.

Primus ar. An in oi ope dei ſimul cõ
currant miſc̃dia et iuſticia: Q, non.
Multi iuſti in hoc puniuntᷓ ſeculo. Hoc ãt
videtᷓ iniuſtũ. Contra Ps̃. Uniuerſe vie
dñi miſc̃dia ꝛ ꝟitas. Rñdet Tho. j. par.
q. xxj. Neceſſe eſt in quolibet dei ope miſe
ricordiã ꝛ iuſticiã inueniri. Quicq̃d enim
deus in reb⁹ creatis facit ſm̃ ꝯuenientẽ or
dinẽ ꝛ ꝓportionẽ facit in q̃ conſiſtit rõ iu
ſticie. Op⁹ aũt diuine iuſticie ſꝑ p̃ſupponit
op⁹ miſc̃die diuine ꝛ in eo fundatᷓ. Creatu
re em̃ nõ debetᷓ aliq̃d niſi ꝓpter aliq̃d i ea p̃
exiſtens vel p̃conſideratũ qd̃ ex ſola boni
tate voluntatꝭ diuine dependet: ꝛ ſic ſaluatᷓ
rõ miſc̃die Uñ etiã in hoc q̄ iuſti puniuntᷓ
i h̃ mõo apparet iuſticia ꝛ miſc̃dia inq̃ntũ
ꝑ hmõi afflictiones aliq̃ leuia in eis pur
gantᷓ et ab affectu terrenoꝝ exuti in deum
magis eriguntᷓ. Hec Tho. Hoc etiaꝫ ſic
declarat Boñ. i. iiij. diſ. xlvij. qꝛ om̃ia facit
deus ex affluenti bonitate in q̃ eſt rõ miſe
ricordie: ꝛ nihil facit niſi qd̃ deceat boni
tatẽ ſuã in q̃ apparet rõ iuſticie. Hec Bo
nauen. Pro ſun. Prima vtriqꝫ cã oim̃ ẽ
diuina voluntas ita q̄ recte in ꝑſona dei
dici põt illud Iuuenalis. Sic volo: ſic iu
beo: ſit pro rõne voluntas. Tñ ſicut dicit
Ariſto. j. de celo. Deus nihil facit fruſtra.
Oia em̃ facit ꝓpter ſuaꝝ ꝑfectionum decla
rationẽ puta miſc̃die ꝛ iuſticie. Sed q̃ritᷓ
An in omni ope ꝛc̃. Dic rñ. vt s̃. Ex q̃ con
cludi poteſt ꝯſolatio oim̃ tã diuitũ q̃ꝫ pau
perũ: tã ſanoꝝ q̃ꝫ egroꝝ: tã exiſtentiũ in p̃
ſperitate q̃ꝫ aduerſitate: q̃m omnib⁹ offertᷓ
miſc̃dia. Uos itaqꝫ diuites ꝛ q̃ in p̃ſperi
tate gauderꝭ gaudete in dño q̃m vobis of
fertᷓ miſericordia ſi p̃ſperitate bñ vtimini
Ad hoc quippe de⁹ ex ſua miſericordia de
dit vob̃ bõa tꝑalia vt ſint vr̃e ſalutꝭ adiu
menta. Ambroſi⁹. Sicut diuitie impedi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN